

**«Οι σχέσεις των παιδιών προσχολικής ηλικίας
μέσα από το παιχνίδι»**

Εισηγήτρια: **Νίκη Αχαρνιώτη**
8^{ος} Δημοτικός Παιδικός Σταθμός Βύρωνα

Όπως όλοι γνωρίζουμε παιδί σημαίνει παιχνίδι και παιχνίδι σημαίνει παιδί. Το παιχνίδι, μεταξύ των άλλων, είναι το μέσο επικοινωνίας του κάθε παιδιού με τα άλλα παιδιά και με τους μεγάλους. Είναι το μέσο έκφρασης, αντίληψης, και γενικότερα ανάπτυξης της προσωπικότητάς του.

Τα είδη παιχνιδιού είναι πολλά, με κυριότερα τα μιμητικά, τα κινητικά, τα επιθετικά, τα εκπαιδευτικά, τα ελεύθερα και άλλα. Τα παιδιά συνήθως, ανάλογα με τις προτιμήσεις τους και τις ανάγκες της κάθε στιγμής, επιλέγουν το ανάλογο παιχνίδι.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αφορούν συνολικά 21 παιδιά και διεξήχθη κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς. Τα παιδιά είναι ηλικίας περίπου 4 ετών.

Τα παιδιά αυτής της ηλικίας ενδιαφέρονται συνήθως για όλα τα είδη παιχνιδιών από τα πιο εύκολα έως και πιο πολύπλοκα. Προτιμούν συνήθως τα παζλ, τις κούκλες, τα βιβλία, τις πλαστελίνες, τα φορτηγά, τα τουβλάκια, τα ζώα, το οικοδομικό υλικό, τα τρένα, τη ζωγραφική κ.α.

Από τα πολλά είδη παιχνιδιού, θα σας παρουσιαστούν μέσα από αυτή την έρευνα, πιο συγκεκριμένα τα εξής:

1. Η πλαστελίνη
2. Το οικοδομικό υλικό
3. Η ζωγραφική
4. Το παιχνίδι με τα ζωάκια

Αξίζει εδώ να σημειώσουμε ότι μέσα από κάθε δραστηριότητα τα παιδιά δείχνουν τα όρια της φαντασίας τους, βρίσκουν κοινά σημεία επαφής, ψυχαγωγούνται, ανακαλύπτουν τις δυνατότητές τους, την κινητικότητά τους, το δυναμισμό τους, τα ενδιαφέροντά τους, επικοινωνούν μεταξύ τους είτε θετικά είτε αρνητικά και γενικά εκδηλώνουν στοιχεία του χαρακτήρα τους.

Συγκεκριμένα:

1. Πλαστελίνη

Το παιχνίδι με την πλαστελίνη είναι μια δραστηριότητα ιδιαίτερα αγαπητή στα παιδιά που πάντοτε την αποζητούν ή την αποδέχονται με ενθουσιασμό διότι εξασκεί τη φαντασία τους, τη λεπτή τους κινητικότητα, τη δημιουργικότητά τους κ.α.

Η διαδικασία ήταν η εξής: Αφού τους δόθηκαν οι γενικές οδηγίες και εκδήλωσαν τις προτιμήσεις τους στην επιλογή των χρωμάτων όπως: «θέλω το κόκκινο ή το μπλε χρώμα» άρχισαν με πολλή χαρά και αφοσίωση να χρησιμοποιούν το υλικό. Κατά τη διάρκεια της ενασχόλησης παρατηρήθηκαν διενέξεις, προστριβές και διαμάχες όπως: «είναι δική μου και μου την πήρες», «κυρία, μου πήρε την πλαστελίνη μου», «μου χαλάει το φιδάκι μου» κ.α. Τέλος, ξεχώρισαν παιδιά που μέσα από τις δημιουργίες τους έδειξαν ότι προσπαθούν να φτιάξουν με πλαστελίνη γνωστά τους σχέδια ή αντικείμενα.

2. Το οικοδομικό υλικό

Όσον αφορά το οικοδομικό υλικό αρέσει στα παιδιά ως δραστηριότητα διότι φτιάχνουν πύργους, κάστρα, πολύπλοκες κατασκευές, ρομπότ, σπίτια, δρόμους, συγκεντρώνουν το υλικό κατά χρώμα ή μέγεθος και πολλά άλλα πράγματα. Κατά την πορεία, δημιουργούνται πολλές προστριβές, διότι μαλώνουν μεταξύ τους «κλέβοντας» το ένα παιδί το υλικό του άλλου, ρίχνοντας τις κατασκευές, πύργους, κάστρα, πατώντας πάνω στα τουβλάκια ή κλωτσώντας τα, οπότε, αυτή η δραστηριότητα, τελειώνει με κλάματα και διαμάχες.

3. Η ζωγραφική

Στη ζωγραφική, τα παιδιά είναι ενθουσιασμένα. Μέσα απ' αυτή, δείχνουν τα συναισθήματά τους, τον ψυχικό τους κόσμο. Όλα ξεκινούν ομαλά, τα παιδιά συμμετέχουν ενεργά και συνεχώς θέλουν να δείχνουν τη ζωγραφιά τους για ενθάρρυνση και επιβράβευση. Μετά από λίγη ώρα, αρχίζουν οι διαφωνίες με την πιο συνηθισμένη, τη θέση της μολυβοθήκης ή το μουτζούρωμα του χαρτιού κάποιου παιδιού από κάποιο άλλο. Επίσης, λεκτικές παρεμβάσεις όπως «ζωγραφίζεις μουτζούρες» προκαλούν κλάματα και φωνές. Στο τέλος, κάποια από τα παιδιά, κάνοντας κιάλι το χαρτί τους ή πετώντας το στο έδαφος, δίνουν τέλος στη δραστηριότητά τους.

4. Παιχνίδι με τα ζώακια

Το παιχνίδι με τα ζώακια είναι ιδιαίτερα διασκεδαστικό, γιατί το κάθε παιδί μέσα από το ζώο που θα επιλέξει, προσπαθεί να μεταμορφωθεί σε αυτό αντιγράφοντας τη φωνή του και τις κινήσεις του, αλλά και να μεταφερθεί στο μέρος όπου ζει το ζώο. Νιώθει ότι μέσα από το ζώο μπορεί ελεύθερα να εκδηλώσει τους φόβους του, τα άγχη του, την κινητικότητα του, την επιθετικότητά του κ.α. Συνήθως τα αγόρια παίζουν μεταξύ τους κρατώντας στα χέρια τους ζώα που γνωρίζουν ότι είναι δυνατά όπως λιοντάρια, λύκους κ.α. και κάποιες φορές το παιχνίδι καταλήγει και σε κλάμα.

Σε όλες τις δραστηριότητες, δημιουργούνται εύλογα προστριβές μεταξύ τους, διότι μέσα από αυτές τα παιδιά μαθαίνουν να συμπεριφέρονται, να οικοδομούν και να ισορροπούν τις σχέσεις τους. Ζητούν την παρέμβαση του παιδαγωγού για την

*Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Εφαρμοσμένες Εκπαιδευτικές Δράσεις
στην Προσχολική Ηλικία*

επίλυση των διαφωνιών τους, διότι δεν έχουν ούτε την ηλικία ούτε και την ωριμότητα για το αντίθετο, και η παρέμβαση φυσικά επιβάλλεται όταν απειλείται η σωματική ακεραιότητα των παιδιών.

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες προέκυψαν οι εξής τύποι χαρακτήρων:

- α) Ο χαρούμενος χαρακτήρας που απολαμβάνει την κάθε δραστηριότητα και συμμετέχει ενεργά και ευχάριστα.
- β) Ο δειλός χαρακτήρας ο οποίος παρακολουθεί, αποστασιοποιημένος, την ομάδα λόγω έλλειψης θάρρους και αυτοπεποίθησης, δεν μετέχει στις δραστηριότητες ή μετέχει επιλεκτικά.
- γ) Ο ηγετικός χαρακτήρας ο οποίος θέλει να έχει τον κυρίαρχο ρόλο και είναι συνήθως παρεμβατικός, κάνοντας υποδείξεις στους υπόλοιπους.
- δ) Ο επιθετικός χαρακτήρας ο οποίος είναι συνήθως υπερβολικός στις εκδηλώσεις του, γίνεται ενοχλητικός και απότομος με τα παιδιά, ξεπερνώντας τα όρια. Σ' αυτή την περίπτωση, συναντάμε περισσότερο τα αγόρια από τα κορίτσια, είτε από τη φύση τους έχοντας περισσότερη ανάγκη για κίνηση, είτε επειδή επιθυμούν να αποκτήσουν τον έλεγχο του παιχνιδιού ή τέλος αντιγράφοντας πραγματικά ή εικονικά (μέσω τηλεόρασης ή ηλεκτρονικών παιχνιδιών) επιθετικά πρότυπα.
- ε) Ο ζαβολιάρης χαρακτήρας ο οποίος ενοχλώντας τους άλλους, παίρνοντας τα παιχνίδια τους προκαλεί προστριβές, διαμάχες και κλάματα.
- στ) Ο εφευρετικός χαρακτήρας που η φαντασία του καλπάζει, δημιουργώντας πρωτότυπες κατασκευές ή ιδέες.
- ζ) Ο άβουλος χαρακτήρας που αδυνατεί να πάρει πρωτοβουλίες και περιμένει να τον εντάξεις στην ομάδα, να τον βοηθήσεις να ανταποκριθεί γιατί έτσι έχει μάθει από το οικογενειακό του περιβάλλον.
- η) Ο ευαίσθητος χαρακτήρας που με το κλάμα του επιδιώκει να τραβήξει την προσοχή για βοήθεια, αφού θεωρεί ότι μόνο με αυτό τον τρόπο μπορεί να ξεφύγει από τη δύσκολη αυτή κατάσταση.

Συμπερασματικά μέσα από αυτές και άλλες πολλές δραστηριότητες καταλήγουμε ότι τα παιδιά διαμορφώνουν το χαρακτήρα τους και τις σχέσεις τους μέσα από τη δική τους καθημερινότητα.

Οι σχέσεις τους μέσα από το παιχνίδι γίνονται πιο γνώριμες, πιο εύκολες, πιο αποδεκτές, έχοντας το κάθε παιδί εκδηλώσει τα κυρίαρχα στοιχεία του χαρακτήρα του όπως τη δειλία του, τους φόβους του, τα άγχη του, την επιθετικότητά του, την έλλειψη θάρρους ή αποφασιστικότητας, τη χαρά του ή τη λύπη του, την ευχαρίστησή του ή την απογοήτευσή του κ.α. Τέλος, παίζοντας μαθαίνουν να κοινωνικοποιούνται, να ομαδοποιούνται, να εκδηλώνονται, να συμπεριφέρονται, να οριοθετούνται, να ανεξαρτητοποιούνται και γενικά να οικοδομούν την προσωπικότητά τους.

Σας ευχαριστώ πολύ.